

Drög að aðgerðaáætlun fyrir sjúkraflutninga og bráðapjónustu utan heilbrigðisstofnana 2026-2030

Útgefandi:

Heilbrigðisráðuneytið

Aðgerðaáætlun fyrir sjúkraflutninga og bráðaðþjónustu

Febrúar 2026

hrn@hrn.is

www.hrn.is

Umbrot og textavinnsla:

Heilbrigðisráðuneytið

©2026 Heilbrigðisráðuneytið

Efnisyfirlit

Inngangur	5
1. Forysta til árangurs.....	6
1.1 Efla samræmingu og samþættingu bráðapjónustu á vettvangi slysa og veikinda	6
1.2 Heildarendurskoðun reglugerðar um framkvæmd og skipulag sjúkraflutninga.....	6
2. Rétt þjónusta á réttum stað	7
2.1 Setja þjónustuviðmið og vinna útkallsáætlun sem tilgreinir hvaða þjónusta sé veitt á útkallssvæði viðkomandi þjónustuveitanda	7
2.2 Stafræn skráning í sjúkraflutningum	8
2.3 Faglegur stuðningur á vettvangi tryggður með aðstoð sérhæfðra fagaðila í bráðapjónustu	8
3. Fólkið í forgrunni	9
3.1 Viðhaldspjálfun starfsfólks í sjúkraflutningum	9
3.2 Hermipjálfun.....	9
3.3 Sérstök námskeið í boði fyrir heilbrigðisstarfsfólk og viðbragðsaðila sem koma að bráðapjónustu utan heilbrigðisstofnana	10
3.4 Endurskoða fyrri áætlun um flutning á námi í sjúkraflutningum (grunn- og framhaldsnámi) yfir á framhaldsskólastig.....	10
3.5 Lagt mat á ávinning þess að bjóða upp á nám bráðatækna (paramedics) við íslenska háskóla.....	11
4. Virkir notendur	12
4.1 Styrkja umgjörð og boðun vettvangsliða	12
4.2 Virkja nærsamfélag á hverjum stað í bráðaviðbragði til að auka líkur á góðri útkomu	12
4.3 Reglulegt mat notenda á þjónustu tengdri bráðaviðbragði og sjúkraflutningum	13
5. Skilvirk þjónustukaup	14
5.1 Samningar byggðir á kostnaðar- og þarfagreiningu.....	14
5.2 Endurnýjun á búnaði og bifreiðum skv. þarfamati, ásamt mati á fjölda og dreifingu um landið	14

5.3	Heilbrigðisstofnanir nýti einfaldari bifreiðar til flutnings sjúklinga milli stofnana þar sem slíku verður við komið í stað sjúkraflutnings með fullbúnum sjúkrabílum	15
6.	Gæði í fyrirrúmi.....	16
6.1	Uppfæra klínískar leiðbeiningar um framkvæmd sjúkraflutninga.....	16
6.2	Setja landsgæðavísa fyrir sjúkraflutninga sem nýttir eru til að leggja mat á þjónustuna á landsvísu.....	16
7.	Hugsað til framtíðar.....	18
7.1	Kaup og innleiðing á tækni sem styður við notkun fjarheilbrigðislausna á vettvangi og í flutningum sem auka m.a. möguleika á því að hægt sé að sinna bráðaheimsóknum	18
7.2	Þróa lausnir sem miða að því að sinna bráðatilfellum sjúklinga með geðrænar og/eða vímuefnatengdar áskoranir	18
7.3	Draga skal úr skaðlegum umhverfisáhrifum sjúkraflutninga eins og mögulegt er	19
7.4	Kanna möguleika einmenningsviðbragðs á völdum stöðum á landinu til að bæta öryggi þjónustunnar.....	20
7.5	Sjúkrabíll til sérhæfðra sjúkraflutninga tekin í notkun.....	20

Inngangur

Árið 2019 skipaði heilbrigðisráðherra starfshóp til að móta stefnu um sjúkraflutninga og leggja fram tillögu að framtíðarfyrirkomulagi sem tryggir góða heildstæða þjónustu á landsvísi. Hópurinn skilaði ráðherra tillögu að stefnu í bráðabjónustu og sjúkraflutningum og tillögu að miðstöð um bráðabjónustu og sjúkraflutninga og drögum að þjónustuviðmiðum í byrjun árs 2020. Í framhaldinu var unnin og gefin út aðgerðaáætlun til fimm ára sem byggð var á vinnu og niðurstöðu hópsins sem gildi til ársloka 2025.

Á fyrri hluta ársins 2025 hófst vinna við að tilnefna fulltrúa í vinnuhóp sem var ætlað að uppfæra aðgerðaáætlunina sem er ætlað að gilda til ársins 2030. Vinnuhópurinn hóf störf í lok sumars og lauk störfum í desember 2025. Um breiðan hóp hagaðila var að ræða, en hópin skipuðu eftirfarandi aðilar:

1. Vicente Sanchez-Brunete Ingelmo f.h. fagraðs sjúkraflutninga og Landspítala
2. Egill Aron Gústafsson f.h. Landsambands slökkviliðs- og sjúkraflutninga
3. Gunnar Rúnarsson f.h. Miðstöðvar um sjúkraflug
4. Tómas Dagur Helgason f.h. Miðstöðvar um sjúkraflug
5. Corina Labitzke f.h. Miðstöðvar um sjúkraflug
6. Guðbjörg Björnsdóttir f.h. Landsambands heilbrigðisstofnana
7. Vilhjálmur Halldórsson f.h. Neyðarlínunnar
8. Halldóra Hjörleifsdóttir og Hrafnhildur Ævarsdóttir f.h. Landsbjargar
9. Ingimar Eydal t.d. Sjúkraflutningaskólans
10. Elvar Már Sigurðsson f.h. Landhelgisgæslunnar
11. Henný Hraunfjörð f.h. embætti landlæknis
12. Birgir Finnsson f.h. rekstraraðila sjúkraflutninga hjá slökkviliðum
13. Gunnar Jónsson f.h. Samband íslenskra sveitarfélaga
14. Páll Heiðar Halldórsson f.h. Sjúkratrygginga

Helga Harðardóttir sérfræðingur í heilbrigðisráðuneytinu stýrði vinnu hópsins og Hrafnhildur Ýr Erlendsdóttir var starfsmaður hópsins.

Vinna hópsins fór fram með þeim hætti að stuðst við stefnu um bráðabjónustu og sjúkraflutninga til ársins 2030 og byggt á sjö köflum heilbrigðisstefnunnar. Hver aðgerð var rýnd og uppfærð af hópnum miðað við stöðuna nú og framtíðarhorfum velt upp. Í nóvember var haldin vinnustofa með hópnum þar sem unnið var að nýjum aðgerðum sem mögulega ættu erindi í áætlunina.

Til þess að ná sem víðtækastri sátt um áætlunina var ákveðið að setja hana í opið samráð í samráðsgátt.

Aðgerðaáætlunin er unnin af og á ábyrgð heilbrigðisráðuneytis og samþykkt af heilbrigðisráðherra. Framkvæmd aðgerða og fjármögnun verkefna sem ekki eru hluti af núverandi fjármögnun þjónustuveitenda verða til skoðunar innan ráðuneytisins svo tryggja megi framgang þeirra.

1. Forysta til árangurs

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Stjórnun og samhæfingu – Löggjöf um heilbrigðisþjónustu – Stjórnun og forystu – Siðferðileg viðmið og gildismat.

1.1 Efla samræmingu og samþættingu bráðapjónustu á vettvangi slysa og veikinda

Stigbundin aukning á samræmdri faglegri nálgun við framkvæmd sjúkraflutninga á landinu öllu þrátt fyrir aðkomu mismunandi rekstraraðila. Verkaskipting og ábyrgðarsvið þeirra aðila sem koma að sjúkraflutningum er skýr.

Mælanleg markmið

Samningur eða stofnskrá liggur fyrir.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Ártal

2026-2028.

1.2 Heildarendurskoðun reglugerðar um framkvæmd og skipulag sjúkraflutninga

Gildandi reglugerð um framkvæmd og skipulag sjúkraflutninga verði endurskoðuð. Reglugerðinni er ætlað að taka mið af þeim breytingum sem orðið hafa við framkvæmd bráðapjónustu utan heilbrigðisstofnana og sjúkraflutninga. Reglugerðardrög fari í opið samráð í samráðsgátt

Mælanleg markmið

Endurskoðuð reglugerð um bráðapjónustu utan heilbrigðisstofnana og sjúkraflutninga gefin út.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Ártal

2026.

2. Rétt þjónusta á réttum stað

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Heilbrigðisþjónustu á réttu þjónustustigi – þjónustustýringu og samspil þjónustustiganna þriggja til að tryggja öryggi, hagkvæmni og jafnræði – Öfluga sjúkraflutninga og þróun heilbrigðisþjónustu sem bæta aðgengi að heilbrigðisþjónustu.

2.1 Setja þjónustuviðmið og vinna útkallsáætlun sem tilgreinir hvaða þjónusta sé veitt á útkallssvæði viðkomandi þjónustuveitanda

Öflug stíguð þjónusta sjúkraflutninga tryggir rétta bráðameðferð á vettvangi og skjótan flutning á sérhæft sjúkrahús þegar við á. Þjónustuviðmið eða þjónustumarkmið horfa m.a. til viðbragðstíma og menntunarstig mannafla í sjúkraflutningum. Útkallsáætlanir lýsi því hvaða þjónusta er á starfssvæðum aðila, þjónusta og stigun viðbragðs, að teknu tilliti til fjarlægða, þéttbýlis, dreifbýlis og utan alfaraleiða. Einnig hvaða viðbragð er til staðar og menntun þeirra sem að því koma, hvort sem um er að ræða vettvangsliða, einmenningsviðbragð eða sjúkraflutninga. Íbúar geti nálgast þessar upplýsingar. Sjúkraflutningstæki og mannafla er staðsettur í samræmi við þarfagreiningu. Mögulega nýta til þess sjálfvirk reiknimódel (Computer Assisted Dispatch system) sem spá fyrir um viðbragðstíma bráðaflutninga út frá eðli og staðsetningu flutningstækja til að styðja við bestu staðsetningu út frá settum þjónustuviðmiðum.

- A) Skipa starfshóp sem leggur til þjónustuviðmið og mótar tillögu að aðferðafræði við gerð útkallsáætlunar sem gildir fyrir öll svæði landsins og öll flutningstæki í sjúkraflutningum.
- B) Ábyrgðaraðilar sjúkraflutninga á hverjum stað vinna útkallsáætlun fyrir það svæði sem þeir starfa á.

Mælanleg markmið

Útkallsáætlun og stigun viðbragðs fyrir hvert svæði liggur fyrir.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Neyðarlínan, Landhelgisgæslan, heilbrigðisstofnanir, Sjúkratryggingar Íslands og rekstraraðilar sjúkraflutninga.

Ártal

2026-2028.

2.2 Stafræn skráning í sjúkraflutningum

Stafræn skráning upplýsinga tengt sjúkraflutningum í lofti, láði og legi gefur tækifæri til yfirsýnar og endurgjafar þegar horft er á gæði, öryggi og árangur þjónustunnar. Frekari þróun kerfisins skal fylgja stefnu um stafræna heilbrigðisþjónustu frá 2021. Nýta skal möguleika til miðlunar upplýsinga milli kerfa og þjónustuveitenda eins og mögulegt er. Stafræn skráning í sjúkraflutningum skal fylgja stefnu um meðferð, fyrirmælum um lágmarksskráningu, miðlun og stjórnun gagna. Tryggja skal að skráningakerfið nýtist í kennslu grunnnáms og símenntun starfsfólks. Stýrihópur um stafræna sjúkraflutningaskrá hefur það verkefni að vinna að umbótum á skránni til að hámarka klíniska útkomu og styðja við sjúklingamiðaða mælikvarða.

Mælanleg markmið

Hlutfall þjónustuveitenda á landsvísu sem skrá í stafræna sjúkraskrá.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti/Stafræn heilsa.

Ártal

2026-2028.

2.3 Faglegur stuðningur á vettvangi tryggður með aðstoð sérhæfðra fagaðila í bráðapjónustu

Greiðar boðleiðir milli viðbragðsaðila á vettvangi og fagaðila í bráðapjónustu gegnum fjarskipti tryggja rétta meðferð við bráðar aðstæður og styðja við afgreiðslu á vettvangi án flutnings á sjúkrahús þar sem það á við. Greitt aðgengi að faglegum stuðningi við krefjandi aðstæður auðvelda mönnun heilsugæslustöðva í dreifbýli auk stuðnings við neyðarverði.

Mælanleg markmið

Faglegur stuðningur sérhæfðra fagaðila í bráðapjónustu við sjúkraflutninga til staðar. Innleitt í stigum og lýkur þegar sólarhrings dekkun er náð.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Ártal

2026-2030.

3. Fólkið í forgrunni

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Mannauð og gott og öruggt starfsumhverfi – Mikilvægi þess að tryggja mönnun heilbrigðisþjónustunnar með vel menntuðu, hæfu og áhugasömu fólki.

3.1 Viðhaldspjálfun starfsfólks í sjúkraflutningum

Aukin þátttaka sjúkraflutningamanna og bráðatækna í klínískum störfum innan heilbrigðisstofnunar er mikilvæg, ekki síst í smærri byggðarlögum. Með því er unnt að veita þeim stærra hlutverk í heilbrigðiskerfinu t.d. með heimsóknnum og eftirfylgni (community paramedicine) ásamt störfum á bráðadeildum. Jafnframt er vert að skoða þátttöku annarra heilbrigðisstétta í sjúkraflutningum þar sem við á. Símenntun er sinnt af hálfu Sjúkraflutningsskólans, rekstraraðila og heilbrigðisstofnana.

- A) Möguleikar tilfærslu verkefna og breytt verkaskipting milli heilbrigðisstétta nýttir til að tryggja að menntun og hæfni heilbrigðisstétta nýtist sem best.
- B) Skipa starfshóp sem mótar tillögu að ramma um símenntun fyrir sjúkraflutningamenn og bráðatækna sem starfa við sjúkraflutninga og vinna drög að hæfniviðmiðum. Samstarf við fagfélag.

Mælanleg markmið

Viðmið um mönnun og hæfni verði hluti af útkallsáætlun. Að starfsmenn hafi aðgang að rafrænu skráningakerfi sem heldur utan um símenntun þeirra þannig að vinnuveitendur hafi yfirsýn yfir menntun og þjálfun starfsmanna sem sinna sjúkraflutningum.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Sjúkraflutningaskólinn, heilbrigðisstofnanir, rekstraraðilar sjúkraflutninga og Landssamband slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna.

Ártal

2026-2029.

3.2 Hermipjálfun

Efla þarf hermipjálfun til þess að undirbúa fagaðila fyrir sjaldgæf en alvarleg tilvik og er liður í kennslu endurlífunar og viðbrögð á vettvangi slysa. Mikilvægt

er að aðilar sem bera ábyrgð á kennslu um allt land hafi til þess nauðsynlega aðstöðu (t.d. aðgang að hermisetri), tæki ásamt staðbundnum og færanlegum búnaði sem nýtist til kennslu.

Mælanleg markmið

Viðeigandi aðstaða og búnaður til kennslu að mati þeirra sem bera ábyrgð á verklegri kennslu í bráðabjónustu og sjúkraflutningum.

Ábyrgð

Sjúkraflutningaskólinn.

Samstarfsaðilar

Heilbrigðisstofnanir, rekstraraðilar og aðrir kennslustaðir um allt land.

Ártal

2026-2030.

3.3 Sérstök námskeið í boði fyrir heilbrigðisstarfsfólk og viðbragðsaðila sem koma að bráðabjónustu utan heilbrigðisstofnana

Á námskeiðinu er tekin fyrir almenn vettvangsvinna og áhersla á bráðabjónustu á vettvangi eða í flugi, stigun þjónustu og samstarf viðbragðsaðila á vettvangi sem fela í sér öðruvísi vinnubrögð en bráðabjónusta innan heilbrigðisstofnunar. Kennsla í notkun fjarheilbrigðisþjónustubúnaðar.

Mælanleg markmið

Námskeið í boði fyrir teymi viðbragðsaðila á tilteknu svæði sem vill styrkja sig í veitingu bráðabjónustu á vettvangi.

Ábyrgð

Sjúkraflutningaskólinn.

Samstarfsaðilar

Landspítali og Sjúkrahúsið á Akureyri.

Ártal

2026-2030.

3.4 Endurskoða fyrri áætlun um flutning á námi í sjúkraflutningum (grunn- og framhaldsnámi) yfir á framhaldsskólastig

Fyrir liggur samþykkt áætlun um uppbyggingu náms og mótun námsbrautarlýsingar sjúkraflutningamanna innan framhaldsskólakerfisins. Ákveðið hefur verið að vinna frekari greiningu á kostum og göllum þess að breyta fyrirkomulag námsins eða hafa það í sama formi. Greiningin verður unnin með helstu hagaðilum áður en lengra er haldið með innleiðingu fyrirhugaðra

breytinga og þá sérstaklega m.t.t. sjónarmiða og áhrif á þjónustu í dreifbýli og fyrir landsbyggð auk þess að meta hvað námið eigi best heima.

Mælanleg markmið

Greining liggur fyrir ákvörðun um næstu skref varðandi menntun.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Ártal

2026.

3.5 Lagt mat á ávinning þess að bjóða upp á nám bráðataekna (paramedics) við íslenska háskóla

Aukin fagleg geta viðbragðsaðila eykur líkur á betri afdrifum sjúklings. Ekki liggur fyrir mat á fjölda bráðataekna sem þörf er fyrir í heilbrigðiskerfinu og hvaða hlutverki þeim er ætlað að sinna í stigskiptu bráðaviðbragði og þá sérstaklega í hinum dreifðari byggðum og í flugi. Horft er til mögulegs samstarfs við erlenda háskóla ef farið verður í að koma á slíku námi við íslenska háskóla. Skipað verður starfshópur sem greinir þörf og hlutverk bráðataekna í íslensku heilbrigðiskerfi.

Mælanleg markmið

Mat á námi bráðataekna við íslenska háskóla liggur fyrir.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneytið ásamt háskólum landsins.

Ártal

2026-2029.

4. Virkir notendur

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Mannauð og gott og öruggt starfsumhverfi – Mikilvægi þess að tryggja mönnun heilbrigðisþjónustunnar með vel menntuðu, hæfu og áhugasömu fólki.

4.1 Styrkja umgjörð og boðun vettvangsliða

Vettvangsliðar er samheiti yfir „fyrstuhjálparliða“ sem nýttir eru til að veita fyrstu hjálp áður en neyðar- eða sjúkrabíll mætir á svæðið. Þeir eru fjárhagslega og faglega á ábyrgð þjónustuaðila sjúkraflutninga á hverjum stað.

Vettvangsliðateymi eru mönnuð aðilum úr slökkviliðum, björgunarsveitum, Rauða krossi Íslands eða öðrum úr nærumhverfi. Tryggja þarf aðgengi að sérhæfðu námskeiði í vettvangshjálp og huga að því hvort ástæða sé til að efla það nám enn frekar.

- A) Móta grunnreglur um menntun/þjálfun, störf/vinnulag vettvangsliða og boðun þeirra.
- B) Vinna sniðmát að samningi um vettvangsliða.

Mælanleg markmið

Skýrar leiðbeiningar um vinnu vettvangsliða liggur fyrir. Fjöldi vettvangsliðateyma á landsvísu.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Þjónustuveitendur sjúkraflutninga, Sjúkraflutningaskólinn og Neyðarlínan.

Ártal

2026-2027.

4.2 Virkja nærsamfélag á hverjum stað í bráðaviðbragði til að auka líkur á góðri útkomu

Ísland hefur lægstu tíðni Norðurlandanna þegar kemur að því að almenningur beiti skyndihjálp á vettvangi við hjartaáföll¹. Nýta möguleika 112 appsins til að

1

<https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULNBDQ?preview=/253858017/253858254/Nordic%20and%20Baltic%20EMS%20data%2C%20quality%20indicators%20and%20benchmarking%20report%20v1.0.pdf>

leiðbeina og fræða almenning tengt fyrstu viðbrögðum. Fýsileikamat á því að tekin verði í notkun tækni t.d. app sem tengir viðkomandi við fagaðila eða neyðarsímverði sambærileg og hjartahlauparar (livredder) á Norðurlöndum.

Mælanleg markmið

Fræðsluefni og tæknilausn liggur fyrir.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Neyðarlínan.

Ártal

2026-2028.

4.3 Reglulegt mat notenda á þjónustu tengdri bráðaviðbragði og sjúkraflutningum

Samræmd þjónustukönnun verði framkvæmd meðal þeirra sem þiggja þjónustu tengt sjúkraflutningum. Neyðarlínan er mögulegur milliliður í framkvæmd.

Mælanleg markmið

Reglulegar þjónustukannanir.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðili

Neyðarlínan.

Ártal

2026-2027.

5. Skilvirk þjónustukaup

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Kaup hins opinbera á heilbrigðisþjónustu – Fjármögnunarkerfi sem stuðla að gæðum og hagkvæmni veittrar þjónustu – Greiðslupátttöku sjúklinga.

5.1 Samningar byggðir á kostnaðar- og þarfagreiningu

Sú þjónusta sem samið er um skal taka mið af því að hámarka öryggi og gæði fyrir sjúklinginn ásamt því að vera hagkvæmir. Löng hefð er fyrir samningum hins opinbera við slökkvilið sveitarfélaga á stærri stöðum um samrekstur slökkviliða og sjúkraflutninga. Við þarfagreiningu og kostnaðarmat skal m.a. horft til forgangsroðunar sjúklinga. Mikilvægt er að tryggja stöðugleika í samningum með langtímasjónarmið að leiðarljósi en gefa rými fyrir nýsköpun og sveigjanleika tengt tímabundnum breytingum á þjónustunni. Tilteknir þættir sjúkraflutninga kalla á opið innkaupaferli s.s. kaup á sjúkrabílum, en eiga að öðru leyti sjaldnast við.

Mælanleg markmið

þarfagreining og kostnaðarmat hins opinbera liggur fyrir áður en gengið er til samninga.

Ábyrgð

Sjúkratryggingar Íslands og heilbrigðisstofnanir.

Samstarfsaðilar

Rauði krossinn og rekstraraðilar sjúkraflutninga.

Ártal

2026-2030.

5.2 Endurnýjun á búnaði og bifreiðum skv. þarfamati, ásamt mati á fjölda og dreifingu um landið

Kröfulýsing sjúkrabíla er hluti af samningi og skal uppfærð reglulega af Sjúkratryggingum Íslands og unnin í þéttnu samráði við rekstraraðila sjúkraflutninga og aðra sérfræðina í bráðapjónustu og sjúkraflutningum. Vinna skal kröfulýsingu vegna nauðsynlegs búnaðar í sjúkraflugvélar og þýrlur og stefna að því að búnaður og tæki séu samræmd um landið. Einnig skal horfa til innleiðingar á nýrri tækni og nýsköpunar hvaða varðar búnað sem gæti verið gagnlegt að nýta í sjúkraflutningum s.s. ómskoðunartæki, tæki til blóðrannsóknna, innrennsliðælur, öndunarvélar og fjarvöktunarbúnað (hljóð og

mynd). Uppfæra skal búnað í bílunum, flugvélum og þýrlum eftir þörfum og tryggja að hann létti störf sjúkraflutningamanna og fyrirbyggi álagsmeiðsli. Athuga sérstaklega sérhæfðan búnað fyrir börn og farartæki fyrir sérhæfða sjúkraflutninga s.s. nýbura- eða gjörgæsluflutninga.

Mælanleg markmið

Nýjar þarfagreiningar liggja fyrir. Tæki og búnaður í lagi á hverri starfsstöð.

Ábyrgð

Sjúkratryggingar Íslands.

Samstarfsaðilar

Þjónustuveitendur sjúkraflutninga, Landspítali og Sjúkrahúsið á Akureyri.

Ártal

2027.

5.3 Heilbrigðisstofnanir nýti einfaldari bifreiðar til flutnings sjúklinga milli stofnana þar sem slíku verður við komið í stað sjúkraflutnings með fullbúnum sjúkrabílum

Lítið bráðir sjúkraflutningar eru fleiri á Íslandi en á öðrum Norðurlöndum skv. norrænum gæðavísunum². Fullbúnir sjúkrabílar eru stundum nýttar til flutninga þar sem einfaldari bifreiðar væru fullnægjandi miðað við ástands sjúklings. Ef fullbúnar bifreiðar eru notaðar við einfaldari flutninga getur komið upp sú staða að það vanti fullbúna sjúkrabíla til að sinna bráðatilfellum. Með fjölgun einfaldari bifreiða þarf jafnframt að tryggja getu til að takast á við hópslys eða stærri atburði. Nýta skal niðurstöður tilraunaverkefna sem hafin eru á nokkrum stöðum til að leggja línur með fyrirkomulag og árangur.

Mælanleg markmið

Í öllum heilbrigðisumdæmum er til staðar geta til að flytja sjúklinga milli heilbrigðisstofnana með hentugum bifreiðum í stað sjúkrabíla.

Ábyrgð

Stjórnendur heilbrigðisstofnana og Sjúkratryggingar Íslands.

Ártal

2026-2027.

²

<https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULNBDQ?preview=/253858017/253858254/Nordic%20and%20Baltic%20EMS%20data%2C%20quality%20indicators%20and%20benchmarking%20report%20v1.0.pdf>

6. Gæði í fyrirrúmi

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Gæði og öryggi – Þróun gæðavísa sem sýna árangur þjónustunnar –
Gæðaáætlun embættis landlæknis – Hvernig auka megí gæði og öryggi
heilbrigðisþjónustunnar.

6.1 Uppfæra klínískar leiðbeiningar um framkvæmd sjúkraflutninga

Klínískar leiðbeiningar fyrir sjúkraflutningamenn voru upphaflega gefnir út árið 2006 og hafa nokkrir þeirra verið uppfærðir og nýir gefnir út. Endurskoðun leiðbeininganna hófst árið 2024 og er áætlað að henni ljúki árið 2026. Nýjum klínískum leiðbeiningum er ætlað að stuðla að ákveðinni stöðlun í vinnubrögðum, t.d. í tengslum við lyfjagjafir og mun nýtast í gæðaeftirliti með framkvæmd bráðapjónustu á vettvangi. Embætti landlæknis gefur klínískar leiðbeiningar út með rafrænum hætti á vef embættisins en einnig verði möguleiki að gefa leiðbeiningarnar út í bókformi þegar unnið er utan netsambands.

Í framhaldinu verði um stöðuga endurskoðun klínískra leiðbeininga að ræða í stað átaksverkefnis. Í kjölfarið skal hefja vinnu við endurskoðun á verklagi Neyðarlínunnar í tengslum við neyðarsímsvörun.

Mælanleg markmið

Uppfærsla 30% ferla á hverju 12 mánaða tímabili. Lokamarkmið eru uppfærðar klínískar leiðbeiningar um framkvæmd bráðapjónustu og sjúkraflutninga gefið út.

Ábyrgð

Landspítali/yfirlæknir utanspítalapjónustu.

Samstarfsaðili

Vinnuhópur skipaður fulltrúum frá embætti landlæknis, Neyðarlínunni og frá Landsambandi slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna.

Ártal

2026-2028.

6.2 Setja landsgæðavísa fyrir sjúkraflutninga sem nýttir eru til að leggja mat á þjónustuna á landsvísu

Embætti landlæknis stendur fyrir miðlægri birtingu tölulegra upplýsinga um sjúkraflutninga úr stafrænni skráningu. Mælt er með að samræmdir norrænir gæðavísar (Nordic Baltic indicators) liggi til grundvallar ásamt því að þróa nýja

ferlamiðaða gæðavísa tengt þeim sem fá afgreiðslu á staðnum, eru tíðir innhringjendur eða tímaháð tilfelli eins og heilablóðfall. Gögnum er safnað um þjónustuna sem eru greind eftir svæðum eða þjónustuveitanda er varða starfsemi, rekstur og faglega vinnu og þau notuð til gæðamats og sem grunnur að stöðugum umbótum.

Mælanleg markmið

Miðlæg gagnaskráning um sjúkraflutninga á landsvísu er til staðar og samræmdir landsgæðavísar liggja fyrir.

Ábyrgð

Embætti landslæknis.

Samstarfsaðili

Heilbrigðisráðuneyti.

Ártal

2026-2027.

7. Hugsað til framtíðar

Í heilbrigðisstefnu er lögð áhersla á:

Vísindi, menntun og nýsköpun og margvísleg tækifæri á sviði heilbrigðisvísinda – Mikilvægi þess að menntun heilbrigðisstétta taki mið af íslenskum aðstæðum – Að ný tækni, ný lyf og nýsköpun á sviði heilbrigðisþjónustu sé metin og innleidd á kerfisbundinn hátt.

7.1 Kaup og innleiðing á tækni sem styður við notkun fjarheilbrigðislausna á vettvangi og í flutningum sem auka m.a. möguleika á því að hægt sé að sinna bráðaheimsóknum

Samræma ferli, tækni og búnað um landið sem nýttur er til miðlunar myndefnis af vettvangi, í bílum og í flugi. Tryggja að viðeigandi aðstoð sé til staðar á bakenda samskiptamiðlunarinnar, hvort sem að rýna myndefni eða stafræn gögn úr síritum með öruggum gagnaflutningi og trúnað við sjúkling. Með slíkum búnaði er styrkt sú þjónusta sem veitt er m.a. í bráðaheimsóknum.

Mælanleg markmið

Búnaður og tækni til staðar í sjúkraflutningum sem gefa möguleika á fjarþjónustu af vettvangi.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðili

Þjónustuveitendur sjúkraflutninga.

Ártal

2026-2030.

7.2 Þróa lausnir sem miða að því að sinna bráðatilfellum sjúklinga með geðrænar og/eða vímuefnatengdar áskoranir

Einstaklingar með geðrænar áskoranir þ.m.t. vímuefnavanda þurfa oft bráðaaðstoð vegna versnunar geðrænna einkenna. Versnun ástands er oft tengt félagslegum erfiðleikum og ýmislegt hægt að gera á vettvangi er ekki metinn í þörf fyrir innlögn. Fjöldi mála er áætlaður 10-20 á dag. Á landsbyggðinni er í tilteknum bráðatilfellum þörf fyrir sérhæfðan faglegan stuðning við fagaðila á vettvangi. Notkun fjarþjónustulausna til ráðgjafar og mats á ástandi mun nýtast í samskiptum milli fagaðila

- A) Kanna fýsileika þess að koma upp sérhæfðri fjarþjónustu vegna geðrænna áskorana. Leiðbeiningar og stuðningur við sjúkraflutninga á vettvangi og heilbrigðisstofnanir.
- B) Geðsjúkrabíll: Kanna fýsileika þess að koma upp sérútbúnum geðsjúkrabíl á höfuðborgarsvæðinu sem mannaður er sérhæfðu geðheilbrigðisstarfsfólki og sjúkraflutningamanni/bráðataækni.
- C) Geðflutningsteymi: Kanna fýsileika þess að setja saman færanlegt geðflutningsteymi (líkt og nýburateymið) innan Landspítala sem veitir sérhæfða fjarráðgjöf, mæta á vettvang og veita staðbundna ráðgjöf eða stýrir flutningi þegar þörf er á.

Mælanleg markmið

Starfandi geðteymi tengt sjúkraflutningum á Landspítala og mannaður geðsjúkrabíll á höfuðborgarsvæðinu.

Ábyrgð

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins, heilbrigðisstofnanir, Rauði krossinn og Landspítali.

Ártal

2026-2030.

7.3 Draga skal úr skaðlegum umhverfisáhrifum sjúkraflutninga eins og mögulegt er

Nýta farartæki tengt viðbragði og sjúkraflutningum sem ganga fyrir umhverfisvænum orkugjafa þar sem því er við komið. Jafnframt skal horfa til umhverfisáhrifa starfseminnar í heild sinni m.t.t. skilvirkni kerfisins, förgunar úrgangs og skipulags út frá ISO gæðastöðlum.

Mælanleg markmið

Hlutfall umhverfisvænna flutningstækja í flota hvers þjónustuveitanda.

Ábyrgðaraðili

Sjúkratryggingar Íslands.

Samstarfsaðilar

Rauði krossinn og þjónustuveitendur sjúkraflutninga.

Ártal

2026-2030.

7.4 Kanna möguleika einmenningsviðbragðs á völdum stöðum á landinu til að bæta öryggi þjónustunnar

Þróun á einmenningsviðbragði með viðbragðsbíl er hafin og nauðsynlegt að rýna nánar möguleika, kosti og öryggi slíks viðbragðs samhliða og til stuðnings hefðbundins sjúkraflutningsviðbragðs. Einmenningsviðbragð felur í sér sérútbúinn hefðbundinn fólksbíl með búnaði til að veita bráðapjónustu á vettvangi. Hann er mannaður einum heilbrigðisstarfsmanni, oftast sjúkraflutningsmanni eða bráðataekni. Einmenningsviðbragð er talið nýtast vel þar sem fjöldi fólks safnast saman á ákveðnum stað á ákveðnum tíma eða þar sem langt er á milli bækistöðva sjúkrabíla.

Mælanleg markmið

Mat á völdum gæðavísu fyrir og eftir að einmenningsviðbragði er komið á.

Ábyrgðaraðili

Heilbrigðisráðuneyti.

Samstarfsaðilar

Sjúkratryggingar og þjónustuveitendur sjúkraflutninga

Ártal

2026-2030.

7.5 Sjúkrabíll til sérhæfðra sjúkraflutninga tekin í notkun

Við flutninga á alvarlega veikum sjúklingum er mikilvægt öryggismál að nýta til þess hentug farartæki sem búin eru viðeigandi búnaði. Notagildi slíks bíls henta m.a. til flutnings gjörgæslusjúklinga, flutningi á ferðafóstru fyrir nýbura, rafmagnshjólástól, strekkbekk auk flutnings á þyngri sjúklingum í sjúkrarúmi. Nauðsynlegt er að vinna þarfagreiningu og kaup á sjúkrabíl til sérhæfðra sjúkraflutninga sem taki mið af þarfagreiningu áður en af kaupunum verður.

Mælanleg markmið

Þarfagreining liggur fyrir. Sjúkrabíll til sérhæfðra sjúkraflutninga tekinn í notkun.

Ábyrgðaraðili

Sjúkratryggingar Íslands.

Samstarfsaðilar

Heilbrigðisráðuneyti, Rauði kross Íslands, Slökkvilið höfuðborgarsvæðis, gjörgæsluráð Landspítala og aðrir sérhæfðir hagaðilar innan Landspítala.

Ártal

2026-2027.